

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیئت وزیران

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - وزارت کشور - وزارت امور خارجه
وزارت جهاد کشاورزی - وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - وزارت نیرو - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
وزارت نفت - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت اطلاعات - وزارت امور اقتصادی و دارایی
سازمان برنامه و بودجه کشور - سازمان حفاظت محیط زیست
ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۰/۱۱/۳ به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی و کشور و سازمان برنامه و بودجه کشور و ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، برنامه ملی تقویت کسب و کار، معیشت مرزنشینان و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق مرزی را به شرح زیر تصویب کرد:

برنامه ملی تقویت کسب و کار، معیشت مرزنشینان و ایجاد اشتغال پایدار
در مناطق مرزی

- ماده ۱- در این برنامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:
- ۱- برنامه ملی: برنامه ملی تقویت کسب و کار، معیشت مرزنشینان و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق مرزی و جدول پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت است.

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیئت وزیران

۲- کمیته ملی: کمیته ملی توسعه کسب و کار و اشتغال پایدار مناطق مرزی ذیل کمیسیون تخصصی شورای عالی اشتغال با عضویت نمایندگان دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در برنامه ملی.

۳- وزارت: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.

۴- سازمان: سازمان برنامه و بودجه کشور.

۵- ستاد: ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز.

۶- قلمرو برنامه: شامل مناطق مرزی (۱۶) استان مرزی که با (۱۵) کشور همسایه مرزهای زمینی و آبی دارند.

۷- روستاهای کانونی هدف: سکونتگاه‌ها، روستاهای کانونی مرزی مبتنی بر زنجیره‌های ارزش کسب و کار و یا روستاهای مشمول بند (الف) ماده (۲۷) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.

۸- الگوهای کسب و کار اجتماعی: کسب و کارهای انتفاعی (اقتصادی یا سودده) به منظور حل بخشی از معضلات اجتماعی جامعه هدف (منطقه یا افراد) بر اساس مزیت‌های آن جامعه.

۹- نهادهای تسهیل‌گر: نهادهایی که با استفاده از الگوی کسب و کار اجتماعی نسبت به شناسایی مزیت‌های جامعه هدف از جمله آموزش و توانمندسازی، ایجاد زیرساخت‌های مرتبط، ارائه تسهیلات، ایجاد زنجیره‌های تأمین، تولید، توزیع و مصرف در خوشه‌ها و رسته‌های کسب و کار در مدت مشخص یا تا مرحله بلوغ آن کسب و کار اقدام می‌نمایند.

ماده ۲- کلیه دستگاه‌های مقرر در جدول پیوست موظف به اجرای برنامه ملی و عملیاتی تقویت کسب و کار، معیشت و اشتغال پایدار مناطق مرزی می‌باشند. وزارت مکلف است سازوکارهای لازم برنامه ملی را با موضوعات محوری جدول پیوست و با همکاری دستگاه‌های اجرایی در سطح ملی و استانی ظرف یک ماه تهیه نماید. سازوکار یادشده پس از تأیید در کمیته ملی توسط وزارت برای اجرا ابلاغ می‌شود.

تبصره- کمیته ملی می‌تواند با پیشنهاد اعضا، نسبت به تغییر و تصویب موضوعات محوری و پروژه‌های راهبردهای جدول پیوست اقدام نماید.

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیئت وزیران

ماده ۳- سازمان مکلف است منابع مالی (اعتباری، هزینه‌ای و تسهیلات) مورد نیاز برای اجرای پروژه‌های موضوع این تصویب‌نامه را سالیانه از محل قانون هدفمندکردن یارانه‌ها - مصوب ۱۳۸۸- با اصلاحات بعدی آن و منابع تبصره‌های (۱۴) و (۱۸) قوانین بودجه سنواتی با رعایت ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه کشور - مصوب ۱۳۵۱ - تخصیص دهد. سازوکار اجرایی این ماده ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این برنامه توسط سازمان تدوین و ابلاغ می‌شود.

تبصره- استانداران استان‌های مرزی موظفند با تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بخشی از اعتبارات در اختیار استان را به ایجاد زیرساخت‌های لازم برای توسعه اشتغال با اولویت مناطق مرزی اختصاص دهند.

ماده ۴- وزارت مکلف است با همکاری ستاد و با استفاده از ظرفیت‌ها و الگو (مدل)‌های کسب و کار اجتماعی و از طریق نهادهای تسهیل‌گر در حوزه کسب و کار و اشتغال شامل نهادهای عمومی غیردولتی و انقلابی، ایجاد اشتغال پایدار و تأمین و تقویت معیشت مرزنشینان را (با اولویت استان‌های آذربایجان غربی، کردستان، کرمانشاه، خوزستان، بوشهر، هرمزگان و سیستان و بلوچستان) اجرا نماید. دستورالعمل اجرایی این ماده ظرف یک ماه توسط وزارت و با همکاری ستاد، سازمان، وزارت کشور و استانداری‌های مشمول تهیه و ابلاغ می‌شود.

ماده ۵- در اجرای قانون تشکیل شورای عالی اشتغال - مصوب ۱۳۷۷- و مواد (۲)، (۳) و (۵) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار - مصوب ۱۳۹۰-، کمیته ملی مکلف است با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، توانمندی‌ها و قابلیت‌ها و مؤسسات عمومی غیردولتی توسعه‌ای و حمایتی، سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن‌ها) و انجمن‌های تخصصی منطقه ای و ملی، اتاق‌ها و کانون‌های کارفرمایی و کارگری را در زمینه‌های مربوط از جمله بهبود فضای کسب و کار اختصاصی، توسعه سرمایه‌گذاری، فناوری و دانش فنی، بازار، افزایش مهارت، تکمیل زنجیره ارزش موضوع این برنامه را شناسایی و به وزارت معرفی نماید. وزارت پس از ارزیابی مؤسسات مذکور می‌تواند از آنها جهت مشارکت در برنامه‌ریزی و اجرای اثر بخش برنامه ملی دعوت به عمل آورد.

ماده ۶- کلیه دستگاه‌های اجرایی از جمله سازمان‌های مناطق آزاد تجاری- صنعتی مستقر در استان‌های مرزی کشور موظفند تا سازوکار شروع کسب و کارها در مناطق مرزی مرتبط با موضوعات در جدول پیوست و ذیل برنامه ملی را صرفاً از طریق ثبت و استعلام الکترونیکی (بدون حضور متقاضی

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیئت وزیران

و طی فرایند متداول دریافت مجوز) صادر نمایند. وزارت امور اقتصادی و دارایی (هیئت مقررات زدائی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار) با همکاری وزارت مکلف است نسبت به شناسایی و طبقه بندی مجوزهای کسب و کار در مناطق مرزی بر اساس حساسیت موضوع اقدام و شیوه نامه ثبت الکترونیکی شروع فعالیت کسب و کار را ظرف سه ماه تهیه و در آن هیئت به تصویب رساند به طوری که مجوز شروع کسب و کارهای غیر حساس ظرف پنج روز کاری صادر گردد.

ماده ۷- وزارت کشور موظف است ظرف سه ماه پس از ابلاغ این برنامه، جهت عملیاتی شدن برنامه، با همکاری وزارت و سازمان، وزارت اطلاعات، ستاد و معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران محدوده اجرای برنامه در مناطق مرزی کشور را تعیین و اعلام نماید.

تبصره- مناطق و یا کسب و کارهای دارای مزیت که در خارج از محدوده مناطق مرزی قرار دارند، به شرط بهره مندی مناطق مرزی از زنجیره تولید و تأمین آنان و تأیید دستگاههای موضوع این ماده می توانند از مزایای تسهیلات این برنامه برخوردار باشند.

ماده ۸- استانداران مشمول این برنامه مکلفند جهت اجرای برنامه ملی در موضوعات محوری جدول پیوست، نسبت به انعقاد تفاهم نامه همکاری دوجانبه با استانداریهای مشمول هم مرز در کشور همسایه اقدام نمایند. وزارت امور خارجه مکلف است جهت تفویض اختیار برای انعقاد تفاهم نامه های مذکور با هماهنگی وزارت کشور اقدامات لازم را در سطح ملی با کشورهای همسایه انجام داده و ظرف چهار ماه پس از ابلاغ این برنامه، نتایج را اعلام نماید.

ماده ۹- وزارت کشور موظف است با همکاری وزارت امور خارجه، وزارت اطلاعات و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت قوانین و مقررات مربوط سازوکار لازم جهت تسهیل تردد مرز نشینان و مخاطبان ذی نفع در این برنامه را در محدوده مناطق مرزی (مانند صدور کارت تردد برای استفاده کنندگان از خدمات و امکانات سخت افزاری و نرم افزاری) تهیه و عملیاتی نماید.

ماده ۱۰- وزارت امور اقتصادی و دارایی (هیئت مقررات زدائی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار) با همکاری وزارت و وزارتخانه های کشور و صنعت، معدن و تجارت، دستورالعمل بهبود فضای کسب و کار اختصاصی رسته کسب و کارهای اولویت دار در مناطق مرزی را در حوزه های مرتبط با محیط کسب و کار تهیه نموده و کلیه مقررات مزاحم و موانع در اجرای برنامه ملی را با اولویت رسیدگی نماید. دستورالعمل یاد شده ظرف سه ماه تهیه و برای اجرا در هیئت مقررات زدائی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار به تصویب می رسد.

ماده ۱۱- به منظور تشویق و ترغیب سرمایه گذاری داخلی و خارجی در فرصت های ذیل برنامه ملی، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری وزارت و وزارت کشور بسته تشویقی سرمایه گذاری در مناطق مرزی را تدوین نماید. همچنین کلیه امتیازات و اقدامات تشویقی مندرج در مواد (۲) و (۳) طرح توسعه و تسهیل سرمایه گذاری توسعه ای در مناطق غرب و شرق کشور موضوع تصویب نامه شماره ۷۵۹/۲۰-د/س/ت ۴۵۷۹۲ ک مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۱۲ و اصلاح بعدی آن موضوع تصویب نامه شماره ۱۱۶۰۹۲/ت/۵۵۴۹۰ هـ مورخ ۱۳۹۷/۹/۵ برای اجرای برنامه ملی و محدوده ی آن قابل اجرا است.

ماده ۱۲- به منظور هماهنگی در اجرا و نظارت بر عملکرد برنامه ملی و جلوگیری از هرگونه موازی کاری، وزارت و وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت، کشور، امور اقتصادی و دارایی، اطلاعات، سازمان، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ستاد و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به عضویت تمامی کمیسیون ها و کارگروه های مرتبط با موضوع برنامه ملی که به تصویب هیئت وزیران رسیده باشد، در می آیند.

ماده ۱۳- از زمان تصویب برنامه ملی، کلیه تصویب نامه ها، آیین نامه ها و سایر مقررات مربوط به موضوعات این تصویب نامه در حدودی که به پیشنهاد وزیران عضو کمیته ملی به تصویب هیئت وزیران می رسد، به برنامه ملی الحاق و یا لغو می گردد.

ماده ۱۴- نظارت بر حسن اجرای این برنامه به عهده وزارت بوده و وزارت مکلف است پایش و نظارت عملیاتی را از طریق سامانه ناظر به انجام رساند. سازمان عهده دار نظارت عالی و ارزیابی سالانه برنامه ملی بوده و گزارشات شش ماهه را به شورای عالی اشتغال ارایه می نماید.

محمد مخبر
معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، معاونت اجرایی رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می شود.

راهبردها و سیاست‌های اجرایی برنامه ملی تقویت کسب و کار، معیشت مرزنشینان و
ایجاد اشتغال پایدار در مناطق مرزی

ردیف	راهبرد/سیاست اجرایی	موضوعات محوری	دستگاه متولی	دستگاه همکار
۱	توسعه تجارت کالائی در مناطق مرزی	۱- تامین، تولید، فرآوری، بسته‌بندی، توزیع و تجارت محصولات زراعی، باغی، دامی و شیلات (وارداتی و صادراتی) ۲- توسعه فعالیت‌های صیادی و شیلاتی	وزارت جهاد کشاورزی	وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و نیرو
۲		۱- طراحی و تولید پوشاک ملی، محلی و قومی ۲- تولید و تجارت سوغات بومی و کالاهای صنایع دستی مرزی ۳- تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام و فعال‌سازی واحدهای تولیدی مرتبط با رشته‌های اولویت‌دار ذیل برنامه ملی	وزارت صنعت، معدن و تجارت	وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، جهاد کشاورزی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۳		۱- توسعه تعاونی و کنسرسیوم‌های صادراتی و تامین نیاز داخلی ۲- برگزاری نمایشگاه‌های مرزی مشترک تجاری کالاهای بومی و محصولات فرهنگی ۳- انعقاد موافقت‌نامه تجارت آزاد مرزی	وزارت صنعت، معدن و تجارت	وزارت کشور، اتاق‌های ایران، تعاون، اصناف و کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی و کلیه دستگاه‌های اجرایی
۴		تخصیص آب متناسب با آب قابل برنامه ریزی ابلاغی هر دشت و هماهنگی با سیاست‌های برنامه سازگاری با کم آبی	وزارت نیرو	وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، نفت، راه و شهرسازی و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
۵		تسهیل صدور مجوزهای کسب و کارها در مناطق مرزی	هیئت مقررات‌زدائی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار	کلیه دستگاه‌های اجرایی و متولی
۶	توسعه تجارت خدماتی در مناطق مرزی	توسعه گردشگری سلامت (خدمات پزشکی، دندانپزشکی، پیراپزشکی و طب سنتی)	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

دفتر هیئت دولت

۷	۱- توسعه گردشگری طبیعی، تفریحی، فرهنگی، تاریخی، اقوام (اتنوتوریسم) ۲- گردشگری مزرعه، اقامتی و پذیرائی ۳- نمایشگاه دائمی سوغات بومی و کالاهای صنایع دستی ۴- مراکز صنایع خلاق بومی، فرهنگی و هنری	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، سازمان حفاظت محیط زیست، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
۸	توسعه کسب و کارهای خدمات فرهنگی (انتشارات، تولید محتوا، فیلم و سینما، رویدادهای فرهنگی و هنری، نگارخانه (گالری) و بسته بندی) / شهر و روستاهای هوشمند مرزی	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ارتباطات و فناوری اطلاعات
۹	توسعه کسب و کارهای ورزشی (ورزش‌های بومی ملی، باشگاه‌داری، رویداد، پرورش مربی و سایر)	وزارت ورزش و جوانان	وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۱۰	پالایشگاه‌های کوچک	وزارت نفت	وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت
۱۱	توسعه کسب و کارهای خدمات انرژی (ایجاد نیروگاه کوچک خورشیدی، بادی و انرژی‌های نوین) و صادرات برق	وزارت نیرو	وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت
۱۲	توسعه کسب و کارهای آموزشی (زبان خارجی، آموزش آزاد، مهارتی، مدرسه، کمک درسی و سایر)	وزارت آموزش و پرورش	وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی، صنعت، معدن و تجارت، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، علوم، تحقیقات و فناوری
۱۳	توسعه خدمات فناوری اطلاعات (تسهیل صدور مجوز دفاتر خدمات آی.سی.تی روستایی و توسعه بانه‌های پست بانک)	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	دستگاه‌های متولی
۱۴	۱- برنامه اشتغال روستائی و عشایری مبتنی بر توسعه روستاهای کانونی ۲- طرح‌های ایجاد اشتغال پایدار اختصاصی با استفاده از ظرفیت‌ها و الگو (مدل) های کسب و کار اجتماعی و از طریق نهادهای تسهیل‌گر غیردولتی (نهادهای انقلابی) در استان‌های اولویت‌دار مطابق نظر کمیته ملی ۳- اجرای برنامه اشتغال و کارعمومی مبتنی بر نیاز جوامع هدف	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و کشور، ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز و دیگر دستگاه‌های مرتبط و نهادهای توسعه‌ای

۱۵	ارتقای مهارت و توانمندسازی نیروی کار در مزیت‌های بومی و منطقه‌ای	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	کلیه دستگاه‌های اجرایی و نهادهای توسعه‌ای
۱۶	تسهیل و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار در کسب و کارهای مرزی	هیئت مقررات‌زدائی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
۱۷	هدایت و جلب مشارکت شرکت‌های دولتی و تحت پوشش برای سرمایه‌گذاری و تکمیل زنجیره‌های ارزش کسب و کارهای اولویت‌دار	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	وزارت امور اقتصادی و دارایی
۱۸	۱- توسعه و ترمیم راه‌ها و جاده‌های موثر در توسعه کسب و کارهای مرزی ۲- توسعه، افزایش بهره‌وری و ساماندهی بنادر کوچک نوار ساحلی کشور ۳- ایجاد و ارتقای شرکت‌های حمل و نقل باری و پشتیبانی (لجستیک) ۴- اتصال راه آهن با کشورهای همسایه ۵- برقراری خطوط کشتیرانی مستقیم با کشورهای همسایه	وزارت راه و شهرسازی	وزارتخانه‌های کشور، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، سازمان برنامه و بودجه کشور و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
۱۹	۱- توسعه خدمات مالی و بانکی ۲- توسعه خدمات بیمه‌ای و تضمین خطر (ریسک) تولید و تجارت ۳- اجرایی کردن پیمان پولی برای استفاده از پول‌های محلی در تجارت با کشورهای همسایه و کنار گذاشتن دلار از روند معاملات	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و امور خارج، سازمان برنامه و بودجه کشور و بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران
۲۰	راه اندازی شهرک‌ها و نواحی صنعتی مشترک با کشور همسایه	وزارت صنعت، معدن و تجارت	وزارتخانه‌های کشور، امور خارجه، جهاد کشاورزی و امور اقتصادی و دارایی (گمرک جمهوری اسلامی ایران)

دفتر هیئت دولت